

การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียน สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

อมรศักดิ์ กองสิงห์¹

ธร สุนทรายุทธ² พงศ์เทพ จิระโร³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งขั้นตอนวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้ด้วยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis) ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้ ด้วยเทคนิควิจัย EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) โดยผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ขั้นตอนที่ 3 เป็นการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 โรงเรียนโดยผู้บริหารเป็นผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ได้แก่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดล ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบโดยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 5 ตัวบ่งชี้ ด้านกระบวนการ 5 ตัวบ่งชี้ ด้านผลผลิต 2 ตัวบ่งชี้ ด้านผลกระทบ 2 ตัวบ่งชี้ และด้านสิ่งแวดล้อม 2 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่า $\chi^2=126.05$, $df=37$, $\chi^2/df = 3.406$, $p \geq 0.05$, $GFI=0.96$, $AGFI=0.86$, $RMSEA=0.078$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 1.00$

3. สภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบมีสภาพการบริหารความเสี่ยงทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับสูง กลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงได้แก่ กลยุทธ์การลด/ควบคุมความเสี่ยง

คำสำคัญ: การพัฒนาตัวบ่งชี้, การบริหารความเสี่ยง

* คณานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, E-mail: amon_sak@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

The Development Indicators of Risk Management of Systems for Office of Basic Education Commission*

Amonsak Kongsing¹

Dhorn Suntrayuth² Pongtep jiralo³

Abstract

The purpose of this research was to development indicators; a consistency test of factor analysis model with empirical data, study condition and approaches of risk management of systems for school under office of basic education commission. Research was to four procedure include, The first step had make creation of conceptual framework and form indicators with content analysis of theory and literature .The second had develop indicators with ethnographic delphi futures research technique (EDFR) by 17 experts. The third had a consistency test of model risk management of systems with empirical data. The sampling was amount 400 director school under office of basic education commission. The research instrumental was a five level rating scale questionnaire and semi structure interview form. Statistics had confirmatory factor analysis for a consistency test of model empirical data. The last step was study condition and approaches of risk management of systems by opinions of 5 experts.

The findings of this research were as follows;

1. The indicators of risk management of systems had 5 factors 16 indicators including ; factor of input 5 indicators, factor of process 5 indicators, factor of output 2 indicators, factor of impact 2 indicators, factor of environment 2 indicators.
2. The second order factor analysis model of risk management of systems had goodness of fit with empirical data (Chi-Square= 126.05, df = 37, Chi-Square/df = 3.406, $p \geq 0.05$, GFI= 0.96, AGFI= 0.86, RMSEA=0.078, SRMR = 0.031, CFI = 1.00) .Statistical analysis results confirmed the research hypotheses.
3. The study condition risk management of systems for school under office of basic education commission had high level overall with approaches of management by treat strategies.

Keywords: Development indicator, Risk

* Research Article from thesis for doctor of philosophy program in educational administration. Burapha University, 2016

¹ Student in doctor of philosophy program in educational administration. Burapha University, E-mail: amon_sak@hotmail.com

² Associate Professor, Educational administration program, Burapha University

³ Assistant Professor, Educational Measurement and Evaluation program, Burapha University

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาเป็นองค์กรของรัฐที่ทำงานภายใต้ระบบราชการ มีระบบและหน้าที่ขั้นตอน เป้าหมาย และจุดมุ่งหมายในการทำงาน จึงสามารถวิเคราะห์ห้วงค์กรของสถานศึกษาในรูปแบบของการบริหารเชิงระบบ สัมมนา ธนินธ์ (2553) กล่าวว่าการบริหารเชิงระบบมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร ที่จะทำให้การบริหารบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ หากองค์กรมีการจัดการอย่างเป็นระบบแล้วการดำเนินงานต่างๆ จะมีคุณภาพสูง เพราะมีการนำเอาระบบ และคนเข้ามาประยุกต์ร่วมกัน พร้อมทั้งพิจารณาสภาพแวดล้อมควบคู่กันไปด้วย วิโรจน์ สารัตนะ (2545, น. 25) ให้ทัศนะว่า การบริหารตามทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่าองค์กรหนึ่งๆ สามารถมองเป็นระบบได้ โดยระบบหนึ่งๆ นั้นหมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย องค์การร่วมกันดังนี้ ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ ทรัพยากรต่างๆ เช่น คน วัสดุอุปกรณ์ เงิน ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือการให้บริการ กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Processes) จากการใช้ศักยภาพทางการบริหาร และเทคโนโลยีขององค์กร เพื่อเปลี่ยนปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นปัจจัยป้อนออก ปัจจัยป้อนออก (Outputs) ประกอบด้วย ผลผลิต การให้บริการ หรือผลลัพธ์อื่นๆ ที่ต้องการ ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานะขององค์การที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2545, น. 30-33) กล่าวว่าระบบ (Systems) เป็นส่วนต่างๆ จำนวนหนึ่งซึ่งสัมพันธ์และขึ้นต่อกันเป็นหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อกระทำให้บางสิ่งบางอย่างให้บรรลุสำเร็จผลตามที่ต้องการ หรือเป็นกลุ่มของส่วนที่เกี่ยวข้องกันซึ่งต้องการบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันทุกระบบหรือเป็นกลุ่มของปัจจัยที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งต้องใช้ปัจจัยนำเข้า (Input) จากสภาพแวดล้อม กระบวนการแปรสภาพปัจจัยนำเข้า และการขนย้ายผลผลิต (Output) ออกสู่สภาพแวดล้อมภายนอกด้วยเหตุนี้การบริหารจึงควบคู่ไปกับการมององค์กรอย่างเป็นระบบ หากผู้บริหารสามารถยับยั้ง ควบคุม ป้องกันให้ส่วนต่างๆ ของระบบทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้โดยการระบุและประเมินสิ่งที่ไม่ต้องการ จัดการกับสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อป้องกันความสูญเสียได้นั้นคือการบริหารความเสี่ยงในองค์กร

การบริหารความเสี่ยง จึงเป็นเทคนิคทางการบริหารที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เหตุผลส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบทเรียนจากความสูญเสียเมื่อครั้งหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ที่หลายองค์กรได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการขาดการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่ดี การบริหารความเสี่ยงกลายเป็นกลไกสำคัญเรื่องหนึ่งสำหรับองค์กรที่ได้รับการปรับเปลี่ยนนอกจากความ

เสี่ยงที่เกิดขึ้นกับองค์กรทางธุรกิจและเศรษฐกิจแล้วหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ยังให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานราชการเช่นกัน และมีพัฒนาการที่เป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจนที่สุด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยราชการนั้นเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (นฤมล สอาดโคม, 2550) สอดคล้องกับ หทัยชนก จรณะ (2550) ที่กล่าวว่าการบริหารความเสี่ยงคือการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ เช่นเดียวกับโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาของประเทศไทย หากมีตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดระดับความเสี่ยงในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้โรงเรียนมีโอกาสที่จะลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในการจัดการศึกษาได้ ตัวบ่งชี้เหล่านั้นควรเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถวัดความเสี่ยงได้เป็นอย่างดีเนื่องจากตัวบ่งชี้คือตัวแปรที่สามารถบอกพฤติกรรมสภาพการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำทฤษฎีระบบและการบริหารความเสี่ยงมาสังเคราะห์เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถนำไปเป็นมาตรฐานในการป้องกัน ยับยั้ง และพัฒนาโรงเรียนให้มีความประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยใช้ตัวแบบของการบริหารเชิงทฤษฎีระบบคือการบริหารจัดการที่มององค์การอยู่ในรูปแบบของระบบที่ทำงานสัมพันธ์กันอย่างเป็นขั้นตอนซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Product or Output) ผลกระทบ (Outcome or Impact) และสภาพแวดล้อมภายนอก (Environment) และการบริหารความเสี่ยงจากนักวิชาการและเอกสารงานวิจัยต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

แบบจำลองความสัมพันธ์ของโมเดลการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การบริหารเชิงทฤษฎีระบบเป็นการบริหารจัดการที่มององค์ประกอบอยู่ในรูปแบบของระบบที่ทำงานสัมพันธ์กันอย่างเป็นขั้นตอนซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Output) ผลกระทบ (Impact) และสภาพแวดล้อมภายนอก (Environment)
2. การบริหารความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในองค์กรและสถานศึกษาที่ได้จากการศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัยด้านตัวบ่งชี้ในสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนประเภทโรงเรียนประถมศึกษาและสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 30,816 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาจากประชากร ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) จำนวน 400 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษาละ 1 คน

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดและร่างตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินการ

- 1.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัย จัดทำเป็นกรอบแนวคิด
- 1.2 สร้างร่างตัวบ่งชี้ ภายใต้กรอบแนวคิดทางการวิจัยเพื่อกำหนดเป็นร่างตัวบ่งชี้
2. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content Analysis)
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินการ

1.1 พิจารณาคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ จากผู้ที่มีคุณสมบัติและมีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารความเสี่ยง จำนวน 17 คน

1.2 ใช้เทคนิค EDFR จำนวน 3 รอบโดยสัมภาษณ์รอบที่หนึ่งโดยผู้วิจัย เลือกสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ตามความคาดหวังของผู้เชี่ยวชาญ

1.3 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยแบบเดลฟาย

1.4 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากรอบที่หนึ่ง มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อความในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales)

1.5 ในรอบที่สองนี้ คณะหรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) ที่เป็นภาพรวมของกลุ่มในรูปค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่ม ผนวดด้วยคำตอบเดิมของตนเองโดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญตอบใหม่

1.6 ทำการวิจัยแบบเดลฟายรอบที่สามจนข้อมูลอิ่มตัว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างเพื่อตรวจสอบและหาความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ มีทั้งสิ้น 3 ฉบับ ดังนี้

รอบที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่างๆ มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิด นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในส่วนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 141 ข้อ

รอบที่ 3 แบบสอบถาม มีลักษณะ เหมือนแบบสอบถามในรอบที่ 3 แต่มีการเพิ่มเติมตัวบ่งชี้และปรับแก้ข้อความตัวบ่งชี้บางตัวตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ค่าพิสัยควอร์ไทล์ (Interquartile Range) ระหว่าง 0.00 – 1.00 ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่าตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน [Mo – Med] มีค่าไม่เกิน 1.00 และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 2

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 ท่าน

ขั้นตอนที่ 3 การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินการ

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติดังนี้ ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient), ค่าดัชนี KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy), ค่าสถิติของ Bartlett (Bartlett's Test of Sphericity), ชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom : df), ค่า Factor loading, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI), ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index : AGFI), ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (Comparative Fit Index : CFI), ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนในรูปความคลาดเคลื่อน (Standardized Root Mean Square : SRMR), ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (R^2)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 คน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. วิธีดำเนินงาน

1.1 การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 400 ฉบับมาหาค่าระดับความเสี่ยง

1.2 การสร้างแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมิน

1.3 นำตัวบ่งชี้ความเสี่ยงที่ได้รับการประเมินจากกลุ่มตัวอย่างมาหาระดับความเสี่ยงและจัดทำร่างแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบ โดยเลือกใช้กลยุทธ์ (4T'STRATEGIES) ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง (Take) การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate) และการกระจาย/โอนความเสี่ยง (Transfer) มาเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบ

1.4 นำร่างแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบความเหมาะสมในการใช้กลยุทธ์และแนวทางในการดำเนินงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบประเมินสภาพและกลยุทธ์ความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาสภาพระดับความเสี่ยงโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีตัวบ่งชี้ทั้งสิ้นจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกระบวนการ มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านผลผลิต มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านผลกระทบ มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ รวมทั้งสิ้น 16 ตัวบ่งชี้

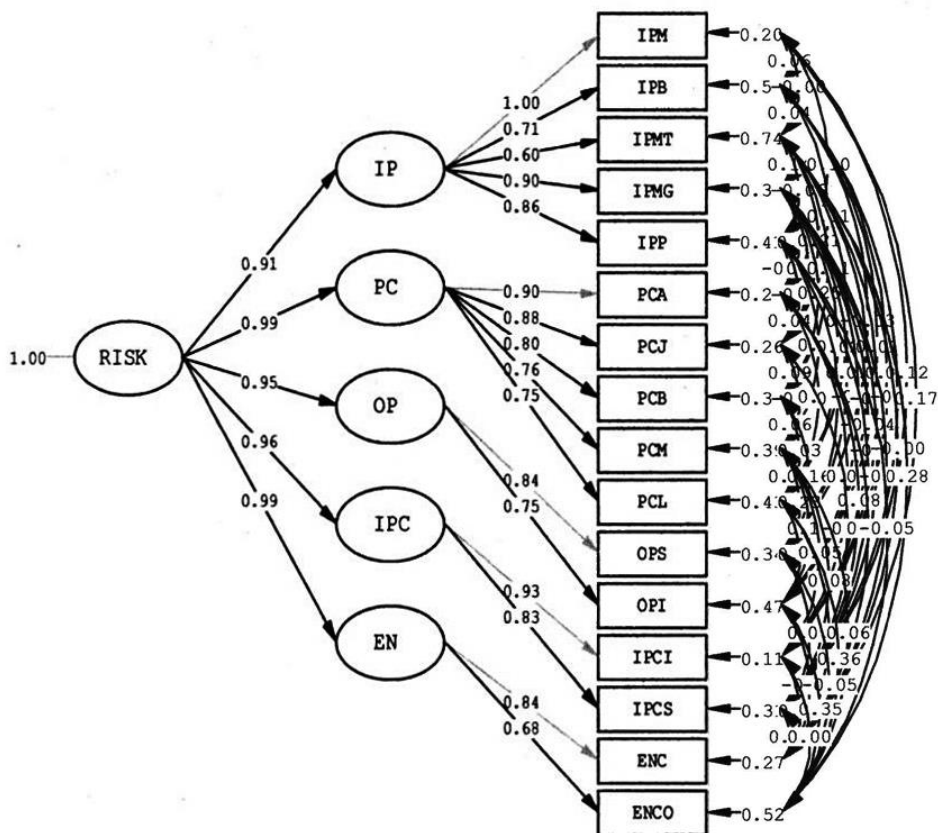
2. นันทามติของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตัวบ่งชี้จากการตอบกลับแบบสอบถาม โดยเทคนิค EDFR พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีนันทามติต่อตัวบ่งชี้สอดคล้องกันทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) ระหว่าง 0.00 – 1.00 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันสูง ค่ามัธยฐาน (Median) มีค่าตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไปกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่าตัวบ่งชี้เหมาะสม ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน (Mo – Med) มีค่าไม่เกิน 1.00 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันในทุกตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

องค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้	น้ำหนักองค์ประกอบ					
	ค่าน้ำหนัก	ค่าน้ำหนัก	ค่าความคลาด	ค่าสถิติ	สัมประสิทธิ์	สัมประสิทธิ์
	องค์ประกอบ	องค์ประกอบ	เคลื่อนมาตรฐาน	ทดสอบ	การพยากรณ์	คะแนน
	(b)	มาตรฐาน	(SE)	(t)	(R ²)	องค์ประกอบ
		(B)				(FS)
1. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (IP = 0.91)						
บุคลากร(IPM)	1.00	0.90	0.00	10.45	0.80	0.17
งบประมาณ(IPB)	0.71	0.64	0.04	15.50	0.41	-0.04
เทคโนโลยี(IPMT)	0.60	0.53	0.04	11.40	0.28	-0.13
การจัดการ(IPMG)	0.90	0.81	0.04	20.95	0.65	0.09
นโยบายฯ(IPP)	0.86	0.77	0.04	19.84	0.59	0.07
2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ (PC = 0.99)						
งานวิชาการ(PCA)	0.90	0.89	0.00	10.41	0.79	-0.20
งานบริหารทั่วไป(PCJ)	0.88	0.86	0.03	26.24	0.74	0.24
งานการเงินฯ(PCB)	0.80	0.79	0.04	20.37	0.62	-0.18
งานบุคลากร(PCM)	0.76	0.77	0.04	19.41	0.59	-0.22
งานกฎหมาย(PCL)	0.75	0.75	0.04	19.04	0.56	0.08
3. องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (OP = 0.95)						
คุณภาพ(OPS)	0.84	0.81	0.00	12.82	0.65	0.06
อัตลักษณ์(OPI)	0.75	0.72	0.04	16.05	0.52	-0.03
4. องค์ประกอบด้านผลกระทบ (IPC = 0.96)						
ภาพลักษณ์ฯ(IPCI)	0.93	0.94	0.00	4.83	0.89	0.85
ความพึงพอใจ(IPCS)	0.83	0.83	0.03	22.80	0.69	0.50
5. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม (EN = 0.99)						
วัฒนธรรม(ENC)	0.84	0.85	0.00	10.81	0.73	0.17
ชุมชน(ENCO)	0.68	0.69	0.04	15.38	0.47	0.19

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ห้วงน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่าระหว่าง 0.6 – 1.0 และสัมประสิทธิ์การพยากรณ์มีค่าระหว่าง 0.28 – 0.89 ของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแสดงเป็นแผนภาพโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองและรายละเอียดการวิเคราะห์ห้วงตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

Chi-Square=126.05, $df=37$, $p \leq 0.05$, Chi-Square/ $df=3.406$, CFI = 1.00, GFI=0.96, AGFI=0.86,
RMSEA=0.078, RMR=0.031, SRMR=0.031

ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากแผนภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

ด้านปัจจัยนำเข้า (ระดับความเสี่ยง=12.94) ด้านกระบวนการ (ระดับความเสี่ยง=13.75) ด้านผลผลิต (ระดับความเสี่ยง=14.71) ด้านผลกระทบ (ระดับความเสี่ยง=12.71) และด้านสิ่งแวดล้อม (ระดับความเสี่ยง=13.83) มีระดับความเสี่ยงสูงทุกองค์ประกอบ แนวทางการบริหารความเสี่ยงใช้กลยุทธ์ ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง (Take) การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Terminate) และการกระจาย/โอนความเสี่ยง (Transfer)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 16 ตัวบ่งชี้ได้แก่ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มีตัวบ่งชี้ทั้งสิ้นจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้าด้านบุคลากร 2) ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณ 3) ปัจจัยนำเข้าด้านเทคโนโลยี/วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ 4) ปัจจัยนำเข้าด้านการจัดการ 5) ปัจจัยนำเข้าด้านนโยบาย/แผนงาน/กลยุทธ์ องค์ประกอบด้านกระบวนการ มีตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ 2) การดำเนินงานการบริหารงานทั่วไป 3) การดำเนินงานการบริหารงานการเงิน 4) การดำเนินงานการบริหารงานบุคคล 5) การดำเนินงานด้านกฎหมาย องค์ประกอบด้านผลผลิต มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน 2) ผลผลิตด้านอัตลักษณ์ โรงเรียน/นักเรียน องค์ประกอบด้านผลกระทบ มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) ผลกระทบด้านภาพลักษณ์/ความน่าเชื่อถือ 2) ผลกระทบด้านความพึงพอใจ และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม มีตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมด้านวัฒนธรรม 2) สิ่งแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อม/ชุมชน รวมทั้งสิ้น 16 ตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่า $Chi-Square = 126.05$, $df = 37$, $Chi-Square/df = 3.406$, $p \leq 0.05$, $GFI = 0.96$, $AGFI = 0.86$, $RMSEA = 0.078$, $SRMR = 0.031$, $CFI = 1.00$ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 ผลการศึกษสภาพและแนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสภาพการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบของ องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า องค์ประกอบด้านกระบวนการ องค์ประกอบด้านผลผลิตองค์ประกอบด้านผลกระทบ

และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม มีระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงทุกองค์ประกอบ แนวทางการบริหารความเสี่ยงใช้กลยุทธ์ การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) ในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงเชิงระบบสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นสอดคล้องมากที่สุดได้แก่ ตัวบ่งชี้การสอบแข่งขันบรรจุแต่งตั้งบุคลากรมีระบบป้องกันการทุจริตการสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสรรหาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญหากองค์กรหรือสถานศึกษามีกระบวนการสรรหาที่ดีย่อมได้บุคลากรที่มีคุณภาพ ธร สุนทรายุทธ์ (2550, น.167-170) กล่าวว่า ความเสี่ยงที่เกิดจากบุคลากรขาดคุณภาพ ความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับบุคคล ในทางตรงข้ามหากบุคลากรขาดความรู้ความสามารถขาดความรับผิดชอบ ขาดจรรยาบรรณแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงอย่างร้ายแรง องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงได้แก่ ตัวบ่งชี้การใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นมาพัฒนานักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่สามารถนำเทคโนโลยีต่างๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการและความรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับดวงใจช่วยตระกูล (2551, น. 138-144) พบว่าวิธีสอนไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาขาดการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงได้แก่ ตัวบ่งชี้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีผลการสอบระดับชาติ ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพันธกิจที่สำคัญของสถานศึกษา คือการจัดการศึกษา ผลผลิตก็คือนักเรียนดังนั้นผลสัมฤทธิ์จึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 4 ด้านผลกระทบ พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงได้แก่ ตัวบ่งชี้ความพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเกิดจากคุณภาพของผลผลิตและบริการ การเอาใจใส่ดูแลนักเรียน การร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่งผลต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับคเชนพงษ์ สมาลัยโรจน์ (2550, น. 19-20) กล่าวว่าความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ความสามัคคีในหมู่คณะ และเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ องค์ประกอบที่ 5 ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเห็นสอดคล้องกันสูงได้แก่ ตัวบ่งชี้สมาชิกในองค์กรมีจุดร่วมที่แสดงออกมาถึงการปฏิบัติเพื่อให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งแวดล้อมเป็นความเสี่ยงที่สถานศึกษาจำเป็น ต้องดูแลและลดความเสี่ยงลงทั้งสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก วัฒนธรรมที่เข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่เป้าหมาย

ความสำเร็จได้ แพตเตอร์สัน และคณะ (Patterson et al., 1986) กล่าวว่าความมุ่งประสงค์ขององค์กรต้องระบุอย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย ได้รับการยอมรับ และเห็นด้วยจากทุกฝ่ายสมาชิกจึงต้องเข้าใจและตระหนักถึงวิถีวัฒนธรรมของตนสะท้อนให้เห็นจุดร่วมของตนและองค์กร

2. จากผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดล พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีความเหมาะสมที่จะนำมาเป็นตัวบ่งชี้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเป็นองค์กรที่มีองค์ประกอบต่างๆ สัมพันธ์กันตั้งแต่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิต ผลกระทบและสิ่งแวดล้อม ไคเซอร์และคณะ (Keiser et al., 2000) กล่าวว่าระบบ (Systems) เป็นการจัดกลุ่มขององค์ประกอบที่แบ่งแยกไว้ ซึ่งมีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ตัวบ่งชี้ทุกด้านจึงส่งผลในการบริหารงานในโรงเรียน ส่งผลจากการปฏิบัติงานไปจนถึงผลผลิตนั้นคือคุณภาพของนักเรียนและอัตลักษณ์สถานศึกษา Barnard (1938) กล่าวว่าระบบคือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะต้องมองในภาพรวมซึ่งมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะทุกๆ ส่วนภายในระบบมีความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ อย่างเด่นชัด สอดคล้องกับจันทร์านิ สงวนนาม (2553, น. 93) กล่าวว่าระบบเป็นกลุ่มขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นตัวบ่งชี้ความเสี่ยงเชิงระบบที่พัฒนาขึ้นจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระบบของโรงเรียน หากลดความเสี่ยงเหล่านั้นได้ย่อมส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดี สภาพการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบในภาพรวมอยู่ในระดับสูงหากพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีความเสี่ยงสูงสุดได้แก่ องค์ประกอบด้านผลผลิต ตัวบ่งชี้คุณภาพนักเรียน อาจเป็นเพราะคุณภาพนักเรียนเป็นเป้าหมาย และพันธกิจหลักในการบริหารจัดการและดำเนินการของโรงเรียนหากองค์ประกอบด้านต่างๆ มีความเสี่ยงสูงย่อมส่งผลให้เกิดความเสี่ยงที่คุณภาพนักเรียนในด้านความรู้ ทักษะ จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไม่ประสบความสำเร็จตามที่โรงเรียนและชุมชนตั้งเป้าหมายไว้ จึงเป็นความเสี่ยงที่ต้องเฝ้าระวัง โดยใช้แนวทางการบริหารความเสี่ยงเชิงระบบได้แก่กลยุทธ์การลด/ควบคุมความเสี่ยง (Treat) เพื่อทำให้ความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมีค่าลดลงอยู่ในระดับที่ไม่ส่งผลกระทบหรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) ความเสี่ยงเหล่านั้นต้องได้รับการแก้ไขด้วยโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สถานศึกษาสามารถพิจารณนำตัวบ่งชี้มาใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อนำไปวิเคราะห์หาความเสี่ยงในสถานศึกษาของตนจากนั้นก็ระบุความเสี่ยง และระดับความเสี่ยง เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะตัวบ่งชี้ด้านคุณภาพนักเรียน

2. สถานศึกษาควรส่งเสริมตัวบ่งชี้ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมมาสร้างเป็นกลยุทธ์เฝ้าระวังความเสี่ยงเนื่องจากความเสี่ยงของตัวบ่งชี้เหล่านี้มีความเสี่ยงสูงส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษา

3. ควรพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงขั้นวิกฤตในสถานศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบและวิธีการจัดการเชิงกลยุทธ์ต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาที่อยู่ในขั้นวิกฤตโดยกำหนดและกันหาระดับความวิกฤต วิธีการและขั้นตอนที่สามารถลดระดับความวิกฤตได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารความเสี่ยง. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกลุ่ม

ตรวจสอบภายในระดับกระทรวง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คเชนพงษ์ สมลย์โรจน์. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงาน

สถานศึกษาในอำเภอหนองม่วงไข่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่เขต 1.

วิทยานิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

หทัยชนก จรณะ. (2550). *Protect business risk strategy*. กรุงเทพฯ: ไอเอ็มบี.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย.

ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*.

คุษณินิพนธ์สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร: กรุงเทพฯ.

ชร สุนทรายุทธ. (2550). *การบริหารจัดการความเสี่ยงทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

นฤมล สอาดโคม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงองค์กร*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *การบริหาร: หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

อักษราพัฒนา.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สัมมนา ธนินธิ. (2553). *หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แอลทีเพรส.

Barnard, C. I. (1938). *The function of the executive*. Cambridge: Harvard University Press.

Patterson, J. et al. (1986). *Guiding beliefs of our school district, Productive school systems for a nonrational word*. Arlington, VA: Association for supervision and curriculum development.

Keiser, J. D. M., Frederick, J., & Grimes, R. N. (2000). *Contemporary management theory: Controlling and analyzing costs in foodservice operations*. Retrieved from www.hotelsschool.cornell.edu.
